

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Художньо-графічний факультет
Кафедра образотворчого мистецтва

А. І. Носенко, Я. М. Твердохлібова, Л. В. Басанець

**Методичні рекомендації
ДО ВИКОНАННЯ ТА ЗАХИСТУ
КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА
для здобувачів вищої освіти
другого (магістерського) рівня
спеціальностей В4 Образотворче мистецтво та реставрація
(спеціалізація В4.01 Візуальні мистецтва),
В3 Декоративне мистецтво та ремесла**

Одеса – 2026

УДК: 378.22:7:001.81(072)

Друкується за рішенням вченої ради Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського», Протокол № 15 від 25 червня 2026 р.

Методичні рекомендації розглянуто та рекомендовано до друку на засіданні кафедри образотворчого мистецтва, протокол № 14 від 26 травня 2026 р.

Укладачі:

Носенко Анна Іванівна, кандидат мистецтвознавства, доцент, завідувач кафедри образотворчого мистецтва, заслужений діяч мистецтв України;

Твердохлібова Яніна Миколаївна, к.п.н., декан художньо-графічного факультету;

Басанець Лука Валерійович, старший викладач кафедри образотворчого мистецтва

Рецензенти:

Кубриш Н. Р., кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри рисунка, живопису та архітектурної графіки Архітектурно-художнього інституту ОДАБА

Пономаренко М. В., кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри образотворчого мистецтва Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»

Представлені методичні рекомендації мають на меті сприяти розумінню та якісному проходженню етапів виконання кваліфікаційної роботи магістра, правилам створення теоретичної та практичної частин, представляють вимоги до оформлення робіт та підготовки і проведення захисту.

Відповідальний за випуск:

завідувач кафедри образотворчого мистецтва Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

кандидат мистецтвознавства, доцент, **Носенко А. І.**

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
Розділ 1. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ ВИКОНАННЯ	
КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА.....	6
Розділ 2. ПРАВИЛА ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	
МАГІСТРА.....	8
2.1. Вимоги щодо змісту, структури та обсягу кваліфікаційної роботи магістра. Теоретична частина.....	8
2.2. Створення, оформлення і представлення практичної (творчої) частини кваліфікаційної роботи магістра.....	13
2.3. Принципи використання ШІ (штучного інтелекту).....	15
2.4. Академічна доброчесність при виконанні кваліфікаційної роботи магістра.....	16
Розділ 3. ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА.....	19
3.1. Процедура підготовки та подання кваліфікаційної роботи до захисту та захист.....	19
3.2. Захист кваліфікаційної роботи магістра на незадовільну оцінку.....	22
3.3. Оцінювання кваліфікаційної роботи магістра.....	23
Список використаних джерел.....	29
ДОДАТКИ:	
Додаток А. Завдання на кваліфікаційну роботу магістра.....	30
Додаток Б. Подання голові ЕК щодо захисту кваліфікаційної роботи.....	31
Додаток В. Приклад титульного аркуша.....	33
Додаток Г. Приклад оформлення змісту роботи.....	34
Додаток Д. Приклад оформлення цитування і посилань на джерела в тексті.....	35
Додаток Е. Приклади оформлення списку використаних джерел.....	36
Додаток Ж. Приклади оформлення ілюстративного додатку.....	43
Додаток И. Презентація пошукового матеріалу та роботи на захисті.....	49

ВСТУП

Атестація випускників за міждисциплінарною ОПП «Образотворче мистецтво. Декоративне мистецтво» зі спеціальностей В4 Образотворче мистецтво та реставрація (спеціалізація В4.01 Візуальні мистецтва), В3 Декоративне мистецтво та ремесла здійснюється у формі публічного захисту кваліфікаційної роботи магістра та атестаційного іспиту «Теорія та практика образотворчого і декоративного мистецтва».

Представлені методичні рекомендації мають на меті сприяти розумінню та якісному проходженню етапів виконання кваліфікаційної роботи магістра, правилам створення теоретичної та практичної частин, представляють вимоги до оформлення робіт та підготовки і проведення захисту. Методичні рекомендації створено на основі «Положення про кваліфікаційні роботи на здобуття першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти» у Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» https://www.pdpu.edu.ua/doc/norm_doc/org.osv.proc/OSP-002.pdf [1].

Кваліфікаційна (магістерська) робота – це випускова самостійно виконана науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти за освітнім ступенем магістра, головною метою і змістом якої є наукові дослідження з питань теоретичного або прикладного характеру за профілем підготовки, передбачає розв’язання проблем у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.

Кваліфікаційна робота магістра має бути самостійним дослідженням, що відображає інтегральну компетентність та якість набутих програмних результатів навчання з обов’язкових компонентів підготовки. Підготовка кваліфікаційної роботи передбачає систематизацію, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань зі спеціальності та застосування їх у розв’язанні конкретних наукових, виробничих та інших завдань.

Кваліфікаційна робота магістра має містити розроблення теоретичних питань та/або розв'язання завдань прикладного характеру, фрагменти теоретичного або експериментального дослідження, синтезує підсумок теоретичної та практичної підготовки в рамках обов'язкового й варіативного складників освітньої програми підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти і є формою контролю набутих здобувачем під час навчання інтегрованих знань, умінь та навичок, необхідних для виконання професійних обов'язків, передбачених відповідним стандартом вищої освіти.

Кваліфікаційна робота має демонструвати результати розв'язання складної проблеми у сфері образотворчого мистецтва та/чи декоративного мистецтва, що потребує дослідження, упровадження інновацій та характеризується комплексністю вимог. До захисту кваліфікаційної роботи допускаються здобувачі вищої освіти, що в повному обсязі виконали навчальний план підготовки і успішно пройшли перевірку.

Стан готовності кваліфікаційної роботи магістра до захисту визначається науковим керівником.

Кваліфікаційну роботу магістра розміщують на сторінці кафедри образотворчого мистецтва художньо-графічного факультету офіційного вебсайту Університету Ушинського.

Публічний захист кваліфікаційної роботи магістра може відбуватися як за допомогою презентації, розробленої у відповідній програмі (Microsoft Office, Power Point та ін.), так і у вигляді доповіді, побудованої на основі дослідження, викладеного у кваліфікаційній роботі магістра.

Розділ 1

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

На початку першого семестру навчання здобувачі знайомляться з роботою майстерень і викладачами за різними видами образотворчого і декоративного мистецтва: живопис, малюнок, графіка, художнє ткацтво, розпис тканини, скульптура, кераміка, художня обробка паперу, історія та теорія мистецтва для того, щоб обрати пріоритетний вид мистецтва і далі планувати власну траєкторію розробки проєкту кваліфікаційної роботи магістра.

Здобувач самостійно обирає вид мистецтва, напрям роботи. Спираючись на список запропонованих кафедрою тем або пропонуючи власну тематику відповідно індивідуальних вподобань, здобувач з викладачем (майбутнім керівником) та завідувачем кафедри формулює тему роботи з обґрунтуванням доцільності її дослідження. Перелік тем робіт, закріплених за студентами, та наукових керівників і рецензентів затверджується наказом ректора університету.

Науковий керівник роботи визначається кафедрою із числа науково-педагогічних працівників з ученим званням та/або науковим ступенем. Керівниками практичної частини роботи можуть виступати викладачі – майстри, які мають багатий досвід практикуючого митця з того чи іншого виду мистецтва, ведуть відповідні майстерні на художньо-графічному факультеті. В такому випадку призначаються два керівника – теоретичної та практичної частин роботи.

Основними критеріями вибору теми кваліфікаційного дослідження є:

- актуальність, елементи новизни і перспективність обраної теми;
- ступінь вивчення теми попередниками;
- наявність доступної для студента і достатньої для розкриття теми джерельної бази;
- можливість виконання теми на цій кафедрі;

- зв'язок теми з конкретними науковими планами та довгостроковими програмами кафедр;
- можливість отримання від упровадження результатів дослідження науково-освітнього або творчого проєктно-виставкового ефекту;
- особисті наукові (творчі) інтереси студента тощо.

Після визначення наукового керівника роботи, студент повинен з'явитися до нього для погодження індивідуального плану роботи, заповнення завдання на магістерську роботу **(Додаток А)**. Здобувач зобов'язаний з'являтися до наукового керівника впродовж усього періоду написання кваліфікаційної роботи у строки, визначені в календарному плані-графіку виконання роботи у час, визначений науковим керівником, з поданням написаних структурних частин роботи.

Студент повинен узгодити з науковим керівником план та структуру роботи, її основні завдання і порядок роботи. Науковий керівник здійснює контроль за виконанням студентом погодженого графіка роботи. Усі дані записуються в індивідуальному завданні студента на виконання кваліфікаційної роботи.

Розділ 2

ПРАВИЛА ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

2.1. Вимоги щодо змісту, структури та обсягу кваліфікаційної роботи магістра. Теоретична частина

Кваліфікаційної роботи магістра (теоретична частина) повинна містити:

- титульний аркуш,
- зміст,
- перелік умовних позначень (за необхідності),
- вступ,
- основну частину,
- висновки,
- список використаних джерел,
- додатки (за необхідності).

Форматування тексту:

Шрифт: Times New Roman, розмір 14, міжрядковий інтервал 1,5. Параметри сторінки, поля: верхнє, нижнє – 2 см, праве 1,5, ліве – 3 см. Номери сторінок у верхньому правому кутку. Перша титульна сторінка не нумерується, але враховується. У тексті вирівнювання: заголовок розділу – по середині, кожен розділ – з нової сторінки, заголовок підрозділу по ширині з відступом червоного рядка 1,25 см; один вільний рядок між підрозділами.

Титульний аркуш роботи містить найменування міністерства, закладу вищої освіти, факультету/інституту та кафедри, де виконана робота; назву роботи; прізвище, ім'я, по батькові автора; назву освітньої програми; шифр і найменування спеціальності; рівень вищої освіти; прізвище та ініціали наукового керівника, його посаду, науковий ступінь і вчене звання, місто і рік захисту кваліфікаційної роботи (Додаток В).

Зміст містить: вступ; заголовки розділів, підрозділів; висновки; список використаних джерел; додатки (якщо вони є); із зазначенням номера сторінки, на якій розпочинається цей структурний елемент роботи (Додаток Г).

Перелік умовних позначень застосовується в разі використання маловідомих скорочень, специфічної термінології, позначень тощо. Він подається у вигляді окремого списку, який розміщується після ЗМІСТУ, перед ВСТУПОМ. У разі використання скорочень чи подібних позначень у роботі менше як 3 рази, то заносити їх до переліку умовних позначень не потрібно. У цьому випадку достатньо після першого використання такого позначення у роботі вказати на його повне значення.

Вступ (як правило, від 2 до 5 сторінок) розкриває сутність наукової проблеми, її значущість, підстави і вихідні дані для розроблення теми, стан розробленості, обґрунтування необхідності проведення дослідження.

У вступі необхідно зазначити актуальність обраної теми, мету, завдання роботи, її наукове та/або практичне значення, вибір об'єкта та предмета дослідження, надати коротку характеристику джерел та огляд літератури з обраної теми, визначити методи та способи розв'язання поставлених завдань, структуру роботи, зазначити, на яких наукових заходах (конференціях) висвітлено результати дослідження.

Актуальність проблеми, яка зумовила вибір теми дослідження (формулюється доцільність роботи для розвитку відповідної галузі науки шляхом критичного аналізу та порівняння з відомими розв'язаннями проблеми).

Об'єкт дослідження – процес або явище, що породжує проблемну ситуацію й обране для вивчення.

Предмет дослідження знаходиться в межах об'єкта і становить частину від цілого (тобто об'єкта). Об'єкт і предмет

співвідносяться як загальне і часткове. В об'єкті виділяють ту його частину, яка й стане предметом дослідження. Саме на предмет спрямована увага автора, оскільки він має визначати назву роботи.

Мета дослідження пов'язана з об'єктом і предметом дослідження, а також з його кінцевим результатом.

Методи дослідження – методи, використані для досягнення поставленої у кваліфікаційній (бакалаврській/магістерській) роботі мети.

Практичне значення одержаних результатів може виражатися в різних формах, що визначається характером самої роботи. Потрібно подати відомості про використання результатів роботи, рекомендації щодо їх використання із зазначенням певної галузі, теоретичного, практичного навчального курсу; висвітлити практичне застосування отриманих результатів, рекомендації щодо їх використання. Стисло повідомляють про впровадження результатів дослідження, назвавши організації, у яких здійснено реалізацію, форми реалізації. Зазвичай упровадження оформлюється актом, підписаним представниками організацій, які використовують упроваджені матеріали.

Апробація результатів дослідження (наводяться дані щодо участі автора в конференціях, колоквіумах і щодо публікацій). Апробація результатів кваліфікаційної роботи магістра є обов'язковою умовою допуску роботи до захисту.

Основна частина роботи складається з розділів і підрозділів залежно від специфіки обраної теми.

Студент повинен узгодити з науковим керівником план та структуру роботи, її основні завдання і порядок роботи. Науковий керівник здійснює контроль за виконанням студентом погодженого графіка роботи. Усі дані записуються в індивідуальному завданні студента на виконання кваліфікаційної роботи.

Кожний розділ починають з нової сторінки. Назва жирним шрифтом з вирівнюванням по центру. Основному тексту кожного розділу може передувати передмова з коротким описом обраного напрямку та обґрунтуванням застосованих методів досліджень. Підрозділи розділяються між собою відступом на один порожній рядок. Назва підрозділу виділяється жирним шрифтом.

5

РОЗДІЛ I

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ ТЕМИ

1.1. Асамбляж - як вид сучасного візуального мистецтва

Асамбляж у мистецтві (з французької мови *assemblage* – перекладається, як змішування, з'єднання, складання) – це техніка декоративно-ужиткового мистецтва, утворена шляхом включення звичайних

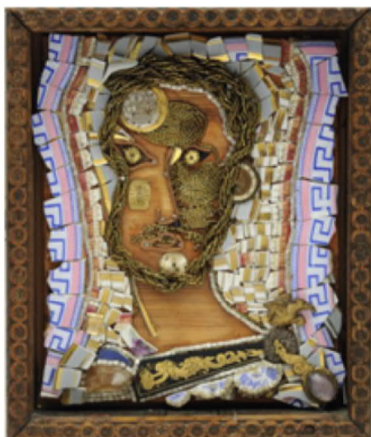
В основній частині студент повинен викласти: основні теоретичні положення, що визначають сутність обраної теми, предмету дослідження, ґрунтуючись на меті та завданнях кваліфікаційної магістерської роботи; проаналізувати положення, враховуючи наявність різноманітних підходів до зазначених проблем на основі аналізу спеціальної літератури; обґрунтувати та сформулювати особисту точку зору з розглянутих питань.

Кожний розділ кваліфікаційної роботи магістра повинен закінчуватися коротким узагальненням та висновками.

Розташування ілюстрацій можливе у тексті (відповідно до змісту) та/або у вигляді Додатків ілюстративних таблиць у кінці роботи (зразки у **Додатку Ж**). Підписи ілюстрацій шрифтом Times New Roman, розмір 12, міжрядковий інтервал 1. У тексті, там де йдеться про зображення, подається посилання на ці зображення у круглих дужках з порядковим номером, наприклад: (іл. 23).

Нижче представлено зразок вставлення зображень і їх підпис у тексті.

цензури та обмежень влади, які стримували його в кіно. Його роботи стали ще виразнішими, багатограними і новаторськими. Він, як і раніше, використовував різні матеріали, створюючи хитромудрі та метафоричні композиції (Іл. 26-27). Коли у Параджанова відібрали олівці, він почав збирати алюмінієві кришки від пляшок з молоком, розпрямляти їх і підручними засобами займатися чеканкою, створюючи медалі Параджанова.

Іл. 26. Сергій Параджанов. Портрет Даніеля Ольбрихського. 1981. Колаж, змішана техніка, скло, дерево, метал, папір, фарфор. 22х22

Іл. 27. Сергій Параджанов. „Straw fish” (Солом'яна риба). 1983. Колаж, дерево, шкіра, тканина, змішана техніка

У **висновках** викладають найбільш важливі наукові та практичні результати роботи, які повинні містити формулювання розв'язаної наукової проблеми (задачі), її значення для науки і практики. Далі формулюють висновки та рекомендації щодо наукового та/чи практичного використання здобутих результатів.

Кваліфікаційна робота магістра повинна завершуватися **списком використаних джерел**, на які є покликання в тексті роботи, та які використані при її підготовці й написанні. У **Додатку Е** подається правила оформлення списку використаних джерел відповідно до стандарту. В тексті посилання на джерела подаються у квадратних дужках в кінці речення. Цитати обов'язково потрібно «ввести» у текст, зазначивши ПІБ автора чи видання, звідки взято цитату. Приклад оформлення цитування і посилань на джерела в тексті наводиться у **Додатку Д**.

ВАЖЛИВО!: Дужки є частиною речення, тому крапка ставиться після дужок!!!

Додатки наводяться в кінці роботи після списку використаних джерел. Додатки можуть включати допоміжний матеріал, необхідний для повноти сприйняття роботи (таблиці, графіки, глосарії, методи, ілюстрації, рекомендації щодо впровадження), їх подають у разі необхідності, і позначають не цифрами, а літерами: Додаток А, Додаток Б, Додаток В. (Згідно з ДСТУ 3008:2015, додатки позначають великими літерами української абетки в такому порядку: А, Б, В, Г, Д, Е, Ж, И, К, Л, М, Н, П, Р, С, Т, У, Ф, Х, Ц, Ш, Щ, Ю, Я).

Важливо: не використовуються літери Ї, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь.

Загальний обсяг кваліфікаційної роботи магістра, яка передбачає практичну частину (виконаний творчий проєкт, твір, серію творів тощо), як правило, становить 35-40 сторінок (без урахування списку використаних джерел, Додатків та Анотацій). Титульна сторінка НЕ нумерується, але враховується.

Обсяг кваліфікаційної роботи магістра, яка є повністю теоретичною (без практичної роботи) може становити 45-60 сторінок.

Теоретична текстова частина має бути роздрукована, прошита і оформлена у жорстку обкладинку.

2.2. Створення, оформлення і представлення практичної (творчої) частини кваліфікаційної роботи магістра

Кваліфікаційна робота магістра за ОПП «Образотворче мистецтво. Декоративне мистецтво» передбачає окрім теоретичного дослідження, практичну частину – створення творчої роботи у техніках образотворчого чи декоративного мистецтва (за вибором студента).

Творча робота має носити індивідуальний креативно-експериментальний характер, щоб продемонструвати результати набутих під час навчання в магістратурі знань, вмінь і навичок. Практична частина може

бути представленою однією роботою чи серією, колекцією, комплексом з кількох частин, об'єднаною певним змістом, та має відповідати складності і об'єму роботи магістра (визначається відповідно до теми, матеріалу, техніки виконання на консультації з науковим керівником та членами кафедри образотворчого мистецтва та кафедри теорії і методики декоративного мистецтва і графіки).

Процес створення практичної частини передбачає повний цикл етапів роботи: від задуму, ескізного пошуку, роботи в матеріалі, оформлення до захисту.

Кваліфікаційні роботи магістрів є інтелектуальною власністю Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» та залишаються зберігатися на художньо-графічному факультеті. Робота може бути експонована на виставках дипломних робіт випускників чи інших виставкових проєктах за участю ХГФ. Робота може бути передана на експонування у інші структурні підрозділи Університету або в інші заклади за рішенням кафедри образотворчого мистецтва.

Матеріали для виконання роботи в матеріалі забезпечує здобувач освіти.

Готова робота має бути оформлена відповідно до вимог того чи іншого виду мистецтва, загального задуму проєкту і мати закінчений, готовий до експонування вигляд (рама, паспарту, підставка тощо). Підбір оформлення здійснюється здобувачем за консультації з керівником.

Разом з готовою роботою здобувач представляє на захист пошуковий матеріал – ескізи, етюди, пробні роботи тощо. Пошуковий матеріал повинен бути структурованим відповідно до ходу творчого пошуку, закомпонованим, оформленим на картон (планшет, паспарту тощо), мати охайний вигляд.

До захисту здобувач може підготувати відео/фото матеріали процесу роботи та показати в процесі захисту. Такі матеріали не є обов'язковими і створюються за потреби.

2.3. Принципи використання ШІ (штучного інтелекту)

Здобувачам вищої освіти дозволено використання генеративних інструментів штучного інтелекту (ШІ) для виконання письмових робіт, наукових досліджень та інших завдань (за погодженням з керівником кваліфікаційної роботи) відповідно до Політики використання штучного інтелекту в Університеті Ушинського [3]. Однак робота повинна містити оригінальні висновки, аналіз та критичне осмислення. Учасники освітньо-наукового процесу повинні застосовувати критичне мислення під час використання ШІ, оцінюючи доречність, точність та надійність отриманої інформації.

Принцип етичності та відповідальності, за яким учасники освітньонаукового процесу несуть повну відповідальність за зміст своїх робіт, включаючи частини, створені за допомогою ШІ, та повинні ретельно перевіряти й редагувати отримані результати. Етичне використання ШІ передбачає уникнення створення або поширення шкідливого, дискримінаційного чи неправдивого вмісту.

Здобувачі, які використовують ШІ для допомоги у виконанні завдань, зобов'язані:

- у передмові зазначити факт використання ШІ у роботі;
- пояснити як саме ШІ допоміг у створенні тексту (генерація ідей, перевірка фактів, формулювання висновків);
- пояснити, які частини тексту були створені за допомогою ШІ і в яких аспектах внесено власні корективи.

Надавати опис процесу взаємодії з генеративним ШІ, включаючи використані запити та методи обробки отриманих результатів генерації слід за наступним зразком (алгоритмом): позначати використання генеративного

III за а) назва інструменту генеративного III; таким б) дата запиту й отримання результату генерування (якщо це одна й та сама дата, вказується один раз); в) текст запиту, г) тип отриманого результату (наприклад, текст, код, ідеї, зображення, мелодія тощо); д) короткий опис того, як саме був використаний результат генерації в роботі; е) покликання на інструмент генеративного III.

Приклад позначення для робіт чи частин робіт, виконаних українською мовою: «[ChatGPT (22.06.2025). Запит: "Опиши політику використання штучного інтелекту для академічної діяльності у закладах вищої освіти України". Тип результату: текст. Використано для формування початкового огляду теми. <https://chatgpt.com/share/68425907-ddd0-8002-h4hb9f48bfbb583>]».

Приклад позначення для робіт чи частин робіт, виконаних англійською мовою: «[ChatGPT (22.06.2025). Prompt: "Describe the policy of using 7 artificial intelligence for academic activities in Ukrainian higher education institutions". Generation result type : text. Used for : forming an initial overview of the topic. <https://chatgpt.com/share/6842b8d3-0214-8002-beeac2ed7b772afa>]».

2.4. Академічна доброчесність при виконанні кваліфікаційної роботи магістра

Принципи академічної доброчесності декларовані у «ЗАКОНІ УКРАЇНИ Про академічну доброчесність» (від 18 грудня 2025 року № 4742-IX) [9]. Дотримання академічної доброчесності в Університеті Ушинського є одним з найважливіших чинників морально-етичних норм освітнього процесу. Вони регламентуються Кодексом честі учасників освітнього процесу Університету Ушинського [4] і низкою положень, зокрема Положенням про академічну доброчесність та Положенням про порядок виявлення та встановлення фактів недоброчесності [5, 6]. При виконанні і захисті кваліфікаційної роботи магістра здобувачі і викладачі

повинні дотримуватись академічної доброчесності. У разі виявлення фактів такої у теоретичній чи практичній частинах роботи або у процесі підготовки, робота не буде допущена до захисту.

Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень ([ст. 42 Закону України «Про освіту»](#)).

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Види порушень академічної доброчесності належать:

- академічний плагіат- оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;
- самоплагіат - оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;
- фабрикація - вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;

- фальсифікація - свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;
- списування - виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання;
- обман - надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;
- хабарництво - надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі;
- необ'єктивне оцінювання - свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти;
- надання здобувачам освіти під час проходження ними оцінювання результатів навчання допомоги чи створення перешкод, не передбачених умовами та/або процедурами проходження такого оцінювання;
- вплив у будь-якій формі (прохання, умовляння, вказівка, погроза, примушування тощо) на педагогічного (науково-педагогічного) працівника з метою здійснення ним необ'єктивного оцінювання результатів навчання.

Бібліотека Університету Ушинського підготувала інформаційний буклет для молодого дослідника «Академічна доброчесність», де зібрано і представлено всі правила і нормативні документи [7].

Розділ 3

ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

3.1. Процедура підготовки та подання кваліфікаційної роботи до захисту та захист

Завершальний етап роботи над кваліфікаційною роботою магістра відбувається у період Переддипломної практики.

Готова робота **ОБОВ'ЯЗКОВО** проходить **ПЕРЕВІРКУ НА НАЯВНІСТЬ ТЕКСТОВИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ** (на плагіат). Така перевірка здійснюється на базі Бібліотеки Університету Ушинського спеціальною, офіційно визнаною університетом програмою. Основні норми перевірки представлені в «Інструкції про процедуру технічної перевірки на наявність текстових запозичень (академічного плагіату) в Університеті Ушинського» [8]. Після перевірки надається короткий і повний звіт. У разі успішного результату перевірки, робота може бути роздрукованою та оформленою у жорстку обкладинку. Короткий звіт перевірки на наявність текстових запозичень також роздруковується та підшивається у кінці роботи.

Завершена, належним чином оформлена та прошита кваліфікаційна робота магістра повинна бути подана студентом науковому керівникові для написання висновку у визначений термін.

У відгуку керівник роботи повинен схарактеризувати діяльність випускника під час виконання кваліфікаційної роботи магістра. У разі надання негативного відгуку на кваліфікаційну роботу науковим керівником, такий відгук повинен бути розгорнутим і містити: обґрунтування актуальності теми, логічності і структури викладення матеріалу, якості огляду і аналізу літератури, коректності посилань на наведені в тексті цитати інших авторів, коректності й обґрунтованості вибору методів дослідження, якості емпіричного матеріалу, коректності формулювання власних висновків, відповідності висновків меті та завданням роботи, якості оформлення роботи, апробацію результатів дослідження.

Завершена, оформлена належним чином та прошита робота, а також подання з висновком (**Додаток Б**) не пізніше ніж за 3 дні до початку захистів кваліфікаційних робіт магістрів мають бути надані на кафедру.

За результатами обговорення на засіданні кафедри ухвалює рішення про недопущення до захисту кваліфікаційних робіт студентів, які не виконали індивідуального навчального плану та/або не подали у встановлений термін підготовленої до захисту кваліфікаційної роботи.

Рецензування кваліфікаційних робіт магістрів проводять висококваліфіковані науково-педагогічні працівники, які є фахівцями з певної спеціальності та працюють в інших закладах вищої освіти/установах. Склад рецензентів затверджується на засіданні кафедри.

Студент має право ознайомитися зі змістом рецензії на свою роботу не пізніше ніж за день до захисту.

Кваліфікаційна робота магістра з поданням голові екзаменаційної комісії щодо захисту кваліфікаційної роботи (**Додаток Б**), письмовою рецензією, висновком кафедри про допуск студента до захисту передається секретарем у відповідну екзаменаційну комісію (далі – ЕК), де відбуватиметься захист роботи, не пізніше ніж за день до початку захистів кваліфікаційних робіт магістрів на поточній сесії. Також до ЕК подаються результати апробації студента за темою роботи, документи, що вказують на її практичне застосування, звіт подібності кваліфікаційної роботи магістра тощо.

У визначений день студент повинен з'явитися для публічного захисту роботи.

На захист студенту необхідно підготувати доповідь, у якій варто зупинитися на актуальності обраної теми та на основних висновках, які були одержані під час написання роботи. Після виголошення доповіді студенту ставляться запитання з теми роботи, на які він повинен дати вичерпні

обґрунтовані відповіді. Після цього рецензент зачитує рецензію (у разі відсутності рецензента рецензію виголошує голова чи член ЕК).

За результатом захисту ЕК ухвалює рішення про оцінку знань, а також про присвоєння студентам кваліфікації та видачі дипломів на засіданні комісії відкритим голосуванням більшістю голосів членів ЕК, які брали участь у її засіданні. За однакової кількості голосів голос голови ЕК є вирішальним. Рішення ЕК оголошує студентам голова в усній формі у той же самий день, із занесенням результату до протоколу засідання ЕК. Помилки та виправлення у протоколах не допускаються.

Повторний захист кваліфікаційної роботи з метою підвищення оцінки заборонено.

У разі незгоди з оцінкою, студент може подати заяву чи скаргу з питань порушення прав або необ'єктивної оцінки голові ЕК, який їх розглядає та ухвалює відповідні рішення.

У разі невідповідності роботи визначеним вимогам, а саме:

- якщо у визначені терміни науковому керівникові подана робота, яка не відповідає визначеним у Положенні вимогам щодо змісту чи форми кваліфікаційної роботи, то науковий керівник повертає роботу на доопрацювання;
- якщо ж робота з позитивним відгуком наукового керівника надійшла своєчасно до рецензента, однак останній виявив, що вона не відповідає визначеним вимогам щодо змісту чи форми роботи, то рецензент пише рецензію на роботу, оцінюючи її негативно. Така робота допускається до захисту перед ЕК, яка з урахуванням особистого ознайомлення членів комісії з роботою, урахуванням оцінки роботи рецензентом та її захисту студентом ухвалює рішення більшістю голосів від складу комісії про її оцінку;
- якщо у кваліфікаційній роботі виявлено плагіат. Відповідно до Закону України «Про вищу освіту», особи, які навчаються в закладах вищої освіти, зобов'язані виконувати вимоги освітньої програми,

дотримуючись академічної доброчесності, зокрема не допускати академічного плагіату. Плагіатом вважається оприлюднення (частково або повністю) наукових результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження та/або відтворення опублікованих (оприлюднених) текстів інших авторів без відповідного покликання. При цьому, плагіатом є не лише текстові запозичення, зроблені без покликань, але й запозичення ідей (думок)/творчого доробку інших науковців/митців без посилання на джерела, у яких такі оприлюднено. Якщо у кваліфікаційній роботі виявлено науковим керівником, рецензентом чи членом ЕК плагіат, то залежно від того, на якому етапі був виявлений плагіат: на таку роботу пишеться негативний відгук науковим керівником з недопущенням роботи до захисту перед ЕК, або негативна рецензія рецензентом, або робота оцінюється незадовільною оцінкою екзаменаційною комісією (якщо плагіат був виявлений в ході захисту роботи).

3.2. Захист кваліфікаційної роботи магістра на незадовільну оцінку

Студенту, який отримав незадовільну оцінку за захист кваліфікаційної роботи магістра перед ЕК, не присвоюється освітній ступінь магістра та кваліфікація, не видається диплом і він відраховується з Університету Ушинського з видачею академічної довідки встановленого зразка. У таких випадках ЕК ухвалює рішення про повторний захист роботи з доопрацюванням або написання роботи на нову тему, визначену кафедрою. Вказане рішення фіксується у протоколі засідання ЕК. Такий студент допускається до повторного захисту кваліфікаційної роботи магістра протягом трьох років після закінчення Університету. Якщо незахищена робота отримала позитивну рецензію рецензента і ЕК ухвалила рішення про можливість повторного захисту роботи з доопрацюванням, то студент може захищати ту саму роботу, врахувавши висловлені зауваження. У разі

наявності негативної рецензії, отримання негативної оцінки на захисті, ЕК ухвалює рішення про написання роботи на нову тему. Відбувається це у порядку, визначеному Положенням.

Якщо студент не з'явився на захист кваліфікаційної роботи магістра в час роботи ЕК щодо атестації здобувачів вищої освіти без поважної причини, його відраховують з Університету. У протоколі засідання ЕК зазначається, що студент є неатестований у зв'язку з неявкою на засідання екзаменаційної комісії. Захистити кваліфікаційну роботу у такому разі студент зможе за правилами, описаними вище.

У разі неявки студента з поважних причин для захисту кваліфікаційної роботи магістра на день, визначений розкладом захисту робіт, такий студент після пред'явлення документа, який підтверджує поважність причин відсутності на захисті, може захистити кваліфікаційну роботу в інший день, але в межах часу роботи відповідної ЕК щодо атестації здобувачів вищої освіти.

3.3. Оцінювання кваліфікаційної роботи магістра

При оцінюванні роботи ЕК бере до уваги наступне:

- актуальність обраної теми;
- чіткість формулювання мети, завдань, об'єкта, предмета дослідження;
- логічність структури роботи та її відповідність темі роботи;
- логічність та змістовність теоретичного аналізу проблеми; здатність визначати, аналізувати і пояснювати історичні, культурологічні, соціокультурні, художньо-естетичні аспекти розвитку світового та українського образотворчого і декоративного мистецтва;
- спроможність інтерпретувати та застосовувати семантичні, іконологічні, іконографічні, формально-образні і формально-стилістичні чинники образотворення; критично осмислювати теорії, принципи, методи та поняття з різних предметних галузей для

розв'язання завдань і проблем у галузі образотворчого та/або декоративного мистецтва;

- володіння фаховою термінологією, науково-аналітичним апаратом, здатність проводити аналіз та систематизацію фактологічного матеріалу;
- здатність застосовувати у мистецькій та дослідницькій діяльності знання естетичних проблем образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, основних принципів розвитку сучасного візуального мистецтва;
- спроможність застосовувати методологію наукових досліджень у процесі теоретичного і практичного аналізу; дотримуватися принципів академічної доброчесності; узагальнювати результати дослідження та впроваджувати їх у мистецьку практику;
- володіння вміннями створювати композиції образотворчого та декоративного мистецтва на засадах принципів стилізації та абстрагування в руслі тенденцій сучасного мистецтва, поєднувати формальні творчі експерименти з концептуальною змістовою основою художнього образу.
- достовірність та обґрунтованість висновків;
- відповідність вимогам щодо оформлення кваліфікаційних робіт (теоретичної та практичної частин роботи);
- змістовність доповіді студента про основні результати дослідження; – правильність, чіткість, аргументованість відповідей на запитання членів ДЕК; – зауваження й рекомендації рецензента й наукового керівника магістерської роботи.

Критерії оцінювання з урахуванням специфіки напряму підготовки за національною шкалою та шкалою ECTS розробляються та затверджуються профільною кафедрою.

Загальні критерії оцінювання кваліфікаційної роботи магістра

Зміст критеріїв оцінювання	Шкала ECTS	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
Студент відмінно у повній мірі виконав завдання кваліфікаційної роботи магістра. Робота має актуальність та новизну. Теоретична робота створена логічно, змістовно, із застосуванням відповідних методів дослідження, грамотного володіння фаховою термінологією, містить обґрунтовані висновки, доречно і якісно підібрані ілюстративні додатки. Практична частина має цікаве індивідуальне рішення, творчо застосовані формально-образні і формально-стилістичні чинники створення художнього образу. Композиції образотворчого / декоративного мистецтва створено на засадах принципів стилізації та абстрагування, у відповідності з тенденціями сучасного мистецтва. Проявлено відмінне знання властивостей відповідних матеріалів та технології виконання. Художній образ повністю відповідає виразній мові обраного виду мистецтва. Робота оформлена відповідно вимог. Пошуковий матеріал відмінно демонструє логічність ходу роботи, оформлений і поданий на високому якісному художньому рівні. Проявлено творчий експеримент у змістовому наповненні та технічному виконанні. Робота створена із дотриманням принципів академічної доброчесності. Доповідь на захисті чітка, логічна, відповіді на запитання змістовні, повні, чіткі. Відгук керівника та рецензента на оцінку «відмінно».	90-100	A	Відмінно
Студент добре у достатньо повній мірі виконав завдання кваліфікаційної роботи магістра. Робота має актуальність та новизну. Теоретична робота створена без порушення логіки, змістовно, із застосуванням відповідних методів дослідження, грамотного володіння фаховою термінологією, містить достатньо обґрунтовані висновки, ілюстративні додатки відповідають темі. Робота має незначні неточності. Практична частина має індивідуальне рішення, із доречним застосуванням формально-образних і формально-стилістичних чинників створення художнього образу. Композиції образотворчого / декоративного мистецтва створено на засадах принципів стилізації та абстрагування. Проявлено добре знання властивостей відповідних матеріалів та технології виконання. Художній образ добре	82-89	B	

відповідає виразній мові обраного виду мистецтва. Робота оформлена відповідно вимог. Має незначні неточності. Пошуковий матеріал добре демонструє логічність ходу роботи, оформлений і поданий на достатньо високому якісному художньому рівні. Робота створена із дотриманням принципів академічної доброчесності. Доповідь на захисті чітка, логічна, відповіді на запитання змістовні, достатньо повні. Може припуститися неprincipових неточностей, здатен самостійно виправити помилки. Відгук керівника та рецензента на оцінку «добре».			Добре
Студент добре у достатньо повній мірі виконав завдання кваліфікаційної роботи магістра. Робота має актуальність. Теоретична робота створена достатньо логічно і змістовно, із застосуванням відповідних методів дослідження, достатньо грамотного володіння фаховою термінологією, містить висновки, ілюстративні додатки відповідають темі. Робота має незначні неточності. Практична частина має достатньо виразне рішення, із доречним застосуванням формально-образних і формально-стилістичних чинників створення художнього образу. Композиції образотворчого / декоративного мистецтва створено достатньо якісно технологічно. Проявлено добре знання властивостей відповідних матеріалів та технології виконання. Художній образ загалом відповідає виразній мові обраного виду мистецтва. Робота оформлена з незначними помилками щодо вимог. Пошуковий матеріал достатньо добре демонструє логічність ходу роботи, оформлений і поданий на достатньому якісному художньому рівні. Робота створена із дотриманням принципів академічної доброчесності. Доповідь на захисті достатньо чітка, відповіді на запитання змістовні, достатньо повні. Може припуститися неprincipових неточностей, здатен самостійно виправити помилки. Відгук керівника та рецензента на оцінку «добре».	74-81	C	
Студент задовільно виконав завдання кваліфікаційної роботи магістра. Теоретична робота створена зі значною корекцією з боку керівника. Проявлено слабе достатнє володіння фаховою термінологією, містить висновки, ілюстративні додатки загалом відповідають темі, проте мають обмежену кількість і задовільну повноту розкриття теми. Робота має значні неточності. Практична частина має слабе виразне рішення художнього образу. Композиції образотворчого /	64-73	D	

декоративного мистецтва створено з низьким задовільним дотриманням технологічних вимог. Проявлено задовільні знання властивостей відповідних матеріалів та технології виконання. Художній образ мало відповідає виразній мові обраного виду мистецтва. Робота оформлена з неточностями та помилками щодо вимог. Пошуковий матеріал задовільно демонструє хід роботи, оформлений і поданий на задовільному якісному художньому рівні. Робота створена із дотриманням принципів академічної доброчесності. Доповідь на захисті мало виразна, не чітка, відповіді на запитання не достатньо повні. Припускається значних неточностей, не здатен самостійно виправити помилки. Відгук керівника та рецензента на оцінку «задовільно».			Задовільно
Студент задовільно слабо виконав завдання кваліфікаційної роботи магістра. Теоретична робота створена зі значною корекцією з боку керівника. Постійно потребував допомоги керівника. Проявлено слабе володіння фаховою термінологією, містить висновки, ілюстративні додатки загалом відповідають темі, проте мають обмежену кількість і слабку задовільну повноту розкриття теми. Робота має значні неточності. Практична частина має слабе виразне рішення художнього образу. Композиції образотворчого / декоративного мистецтва створено з низьким задовільним дотриманням технологічних вимог. Проявлено слабкі знання властивостей відповідних матеріалів та технології виконання. Художній образ мало відповідає виразній мові обраного виду мистецтва. Робота оформлена з неточностями та помилками щодо вимог. Пошуковий матеріал слабо задовільно демонструє хід роботи, оформлений і поданий на низькому якісному художньому рівні. Робота створена із дотриманням принципів академічної доброчесності. Доповідь на захисті слабка, не виразна, не чітка, відповіді на запитання не достатньо повні. Припускається значних неточностей і помилок, не здатен самостійно їх виправити. Відгук керівника та рецензента на низьку оцінку «задовільно».	60-63	Е	

Студент не виконав завдання кваліфікаційної роботи магістра. Теоретична робота створена з принциповими помилками. Проявлено недостатнє володіння фаховою термінологією, містить невірні, необґрунтовані висновки, ілюстративні додатки не відповідають темі.	35-59	FX	
Практична частина має невиразне рішення художнього образу. Композиції образотворчого / декоративного мистецтва створено з незадовільним дотриманням технологічних вимог. Проявлено недостатні знання властивостей відповідних матеріалів та технології виконання. Робота оформлена з принциповими помилками щодо вимог. Пошуковий матеріал не відповідає вимогам або взагалі відсутній. Робота створена із порушенням принципів академічної доброчесності. Доповідь на захисті не виразна, не чітка, відповіді на запитання з принциповими помилками. Відгук керівника або рецензента «незадовільно». Є потреба повторного виконання програми створення і захисту роботи	1-34	F	Незадовільно

Список використаних джерел

1. Положення про кваліфікаційні роботи на здобуття першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти у Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» URL: https://www.pdpu.edu.ua/doc/norm_doc/org.osv.proc/OSP-002.pdf.
2. Приклади оформлення посилань за ДСТУ 8302:2015 у списку використаних джерел URL: <https://www.grafiati.com/uk/info/dstu-8302-2015/examples/>
3. Політика використання штучного інтелекту для академічної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» URL: <https://www.pdpu.edu.ua/upravlinnya/normativni-dokumenty#zp>
4. Кодекс честі учасників освітнього процесу Університету Ушинського URL: https://www.pdpu.edu.ua/doc/norm_doc/ZND001.pdf
5. Положення про академічну доброчесність Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (нова редакція) URL: https://www.pdpu.edu.ua/doc/norm_doc/P101.pdf
6. Положення про порядок виявлення та встановлення фактів недоброчесності у Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» URL: https://www.pdpu.edu.ua/doc/norm_doc/P102.pdf
7. «Академічна доброчесність»: інформаційний буклет для молодого дослідника / укладач О. П. Спасскова, О. А. Максим. Одеса : Університет Ушинського, 2022. 21 с. URL: https://library.pdpu.edu.ua/images/2022/ibmsad/academ_dobroch.pdf
8. Інструкція про процедуру технічної перевірки на наявність текстових запозичень (академічного плагіату) в Університеті Ушинського URL: <https://library.pdpu.edu.ua/images/2020/podii/instr.pdf>
9. ЗАКОН УКРАЇНИ Про академічну доброчесність» (від 18 грудня 2025 року № 4742-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4742-20#Text>).

Додаток А. Завдання на кваліфікаційну роботу магістра

Державний заклад
«Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»
факультет/інститут

Кафедра _____
Спеціальність _____
Освітня програма (назва ОПП/ОНП) _____

Затверджую
Завідувач кафедри _____
« ____ » _____ 20__ року

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ (БАКАЛАВРСЬКУ/МАГІСТЕРСЬКУ) РОБОТУ СТУДЕНТУ

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи _____

керівник роботи _____
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, учене звання)

2. Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН-ГРАФІК ВИКОНАННЯ РОБОТИ

№	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка

Студент _____
(підпис) (ім'я, прізвище)

Науковий керівник _____
(підпис) (ім'я, прізвище)

* Завдання зберігаються на кафедрі впродовж п'яти років

Додаток Б. Подання голові ЕК щодо захисту кваліфікаційної роботи

**Державний заклад
«Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»**

ПОДАННЯ ГОЛОВІ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ ЩОДО ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ (БАКАЛАВРСЬКОЇ/МАГІСТЕРСЬКОЇ) РОБОТИ

Направляється студент _____ для захисту кваліфікаційної
(ка) _____ роботи
(ім'я, ПРИЗВИЩЕ)

на здобуття освітнього _____
ступеня _____
(назва освітнього ступеня)

спеціальність _____
(шифр і назва)

ОПП/ОНП _____
(назва ОПП/ОНП)

на тему _____
(назва теми)

Кваліфікаційна робота, звіт подібності і рецензія додаються.

Декан факультету/директор інституту _____
(підпис) (ім'я, ПРИЗВИЩЕ)

Довідка про успішність за період навчання на факультеті/в інституті

_____ з _____ до _____ року
(ім'я, ПРИЗВИЩЕ) (назва факультету/інституту)

виконав індивідуальний навчальний план за освітньою програмою з таким розподілом оцінок
за шкалою закладу вищої освіти:

відмінно _____ %, добре _____ %, задовільно _____ %;

A _____ %, B _____ %, C _____ %, D _____ %, E _____ %

Фахівець/Секретар деканату

_____ (підпис) (ім'я, ПРИЗВИЩЕ)

Висновок керівника кваліфікаційної (бакалаврської/магістерської) роботи

Керівник роботи _____

« ____ » _____ 20 ____ р.

Висновок кафедри про кваліфікаційну (бакалаврську/магістерську) роботу

Кваліфікаційна робота розглянута. Студент
(ка)

_____ (ім'я, ПРИЗВИЩЕ)

допускається до захисту цієї роботи перед Екзаменаційною комісією.

Завідувач
кафедри

_____ (назва кафедри)

_____ (підпис)

_____ (ім'я, ПРИЗВИЩЕ)

« ____ » _____

Додаток В. Приклад титульного аркуша

Міністерство освіти і науки України
 Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
 університет імені К. Д. Ушинського»
 Художньо-графічний факультет

Кафедра образотворчого мистецтва
До захисту допускається
 Декан факультету

 Зав. кафедри

« ____ » _____ 20__ р.

Кваліфікаційна робота магістра

**ОСВІТЛЕННЯ ЯК ВИРАЗНИЙ ЗАСІБ СТВОРЕННЯ
 ХУДОЖНЬОГО ОБРАЗУ У ПЛЕНЕРНОМУ ПЕЙЗАЖІ.
 СТВОРЕННЯ СЕРІЇ МОТИВІВ ОДЕСИ**

Виконала: здобувачка освітнього ступеня магістра
 денної форми здобуття освіти
 міждисциплінарної ОПП «Образотворче мистецтво.
 Декоративне мистецтво»
 Спеціальностей В4 Образотворче мистецтво та
 реставрація (спеціалізація В4.01 Візуальні мистецтва),
 В3 Декоративне мистецтво та ремесла
МАТВІЄНКО Марія Дмитрівна

Науковий керівник: доцент кафедри образотворчого
 мистецтва, заслужений художник України
ЛОЗА Наталія Адольфівна

Рецензент: кандидат мистецтвознавства, викладач-
 методист Комунального закладу «Одеський художній
 коледж імені М.Б. Грекова»
ПОРОЖНЯКОВА Наталія Євгенівна

Одеса – 20__

Додаток Г. Приклад оформлення змісту роботи

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
Розділ 1. ІСТОРІЯ ВИНИКНЕННЯ ТА РОЗВИТКУ	
ПЛЕНЕРНОГО ЖИВОПISУ.....	6
1.1. Пленерний живопис в образотворчому мистецтві Західної Європи.....	6
1.2. Розвиток пленерних традицій в українському мистецтві.....	11
1.3. Пленер у творчості художників Одеської школи живопису.....	15
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1.....	20
Розділ 2. ОСОБЛИВОСТІ ОСВІТЛЕННЯ В ПЛЕНЕРНОМУ	
ЖИВОПISІ.....	22
2.1. Види освітлення. Вплив природного освітлення на сприйняття кольору і форми.....	22
2.2. Значення кольору в пленерному живописі. Психологія сприйняття колірних поєднань людським оком.....	25
2.3. Художньо-технічні прийоми передачі освітлення у пленерному живописі.....	30
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2.....	33
Розділ 3. СТВОРЕННЯ СЕРІЇ ПЕЙЗАЖНИХ МОТИВІВ ОДЕСИ.....	35
3.1. Етап підготовки: формування ідейного задуму, збір натурного матеріалу, створення етюдів, ескізів.....	35
3.2. Пошуки композиційного рішення живописних робіт.....	38
3.3. Роль кольору у створенні художнього образу. Робота з колоритом полотен.....	40
3.4. Деталювання нюансів у майстерні, завершення робіт.....	43
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3.....	44
ВИСНОВКИ.....	46
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	48
Додаток А. ІЛЮСТРАТИВНІ ТАБЛИЦІ.....	53

Розділ 1

ТЕОРЕТИЧНИЙ ТА ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТИ ТЕМИ

1.1. Історія виникнення та розвитку натюрморту в Європейському мистецтві

Натюрморт є одним з найпоширеніших жанрів живопису. Блез Паскаль писав про натюрморт: «Який це дивний живопис натюрморт: він змушує милуватися копією тих речей, оригіналами яких не милуєшся» [20 с. 17]. І дійсно; через призму погляду художника в натюрморті зображене тихе життя звичайних предметів. То що ж це за жанр натюрморт? Натюрморт – це зображення неживих предметів, об'єднаних в єдину композиційну групу. В перекладі з французької мови слово «натюрморт» означає «мертва природа».

В 1669 році історіограф Андре Фелібьєн розподілив жанри образотворчого мистецтва по категоріям. Категорії розподілялись зверху до низу по значущості за якою натюрморт в давні часи займав одне з останніх місць, в сучасному світі посідає одне з перших. У натюрморті предмети – це мова, якою говорить художник [3 с. 36]. Щоб зрозуміти місце, яке посідає натюрморт серед інших жанрів, потрібно простежити історію становлення цього жанру. А історію натюрморту досить багатовікова. Ще в античні часи з'явилися перші зображення предметів, схожі на натюрморти. У Стародавньому Римі і Греції створювали майстри мозайки та фрески, на яких зображували буденні речі : фрукти, хліб, рибу, вино тощо.

Наприклад, знайдені в Єгипті перші натюрморти мали глибокий зміст, вони були зображені не тільки для прикрашення гробниць, але й служили щоб покійний і після смерті мав все необхідне в загробному житті. В Стародавньому Римі і Греції натюрморти на відміну від Єгипетських мали виключно декоративне значення.

Додаток Е. Приклади оформлення списку використаних джерел

**ПРИКЛАДИ
ОФОРМЛЕННЯ БІБЛІОГРАФІЧНОГО ОПИСУ
У СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ**

згідно ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні
положення та правила складання» з урахуванням правок (код УКНД 01.140.40)

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги	
Один автор	1. Андріяш В. Державна етнополітика України в умовах глобалізації. Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2013. 328 с. 2. Краснова М. В. Договори в екологічному праві України : навч. посіб. / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ : Алерта, 2012. 216 с. 3. Дробот О. В. Професійна свідомість керівника : навч. посіб. Київ : Талком, 2016. 340 с. 4. Романюк А. Порівняльний аналіз політичних систем країн Західної Європи: інституційний вимір. Львів : Тріада плюс, 2004. 392 с. 5. Скидан О. В. Аграрна політика в період ринкової трансформації : монографія. Житомир : ЖНАЕУ, 2008. 375 с. 6. Федорова Л. Д. З історії пам'яткоохоронної та музейної справи у Наддніпрянській Україні. 1870-ті-1910-ті рр. Київ, 2013. 373 с.
Два автори	1. Батракова Т. І., Калюжна Ю. В. Банківські операції : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 130 с. 2. Богма О. С., Кисильова І. Ю. Фінанси : конспект лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 102 с. 3. Гура О. І., Гура Т. Є. Психологія управління соціальною організацією : навч. посіб. 2-ге вид., доп. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. 212 с. 4. Васильєв С. В., Ніколенко Л. М. Доказування та докази у господарському процесі України : монографія. Харків : Еспада, 2004. 192 с. 5. Каткова Т. В., Каткова А. Г. Закінчення досудового слідства у кримінальних справах : практ. посіб. Харків : Право, 2011. 136 с.
Три автори	1. Комаров В. В., Світлична Г. О., Удальцова І. В. Окреме провадження : монографія / за ред. В. В. Комарова. Харків : Право, 2011. 312 с.

	- Кузнецов М. А., Фоменко К. І., Кузнецов О. І. Психічні стани студентів у процесі навчально-пізнавальної діяльності : монографія. Харків : ХНПУ, 2015. 338 с. - Якобчук В. П., Богоявленська Ю. В., Тищенко С. В. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2015. 476 с. - Zhovinsky E.Ya., Kryuchenko N.O., Paparyha P.S. Geochemistry of Environmental Objects of the Carpathian Biosphere Reserve. Kyiv, 2013. 100 p.
Чотири і більше авторів	- Прилипко С. М., Ярошенко О. М., Мороз С. В., Малиновська К. А. Укладення трудового договору: теоретико-прикладне дослідження : монографія. Харків : Юрайт, 2013. 288 с. - Основи охорони праці : підручник / О. І. Запорожець та ін. 2-ге вид. Київ : ЦУЛ, 2016. 264 с. - Клименко М. І., Панасенко Є. В., Стреляєв Ю. М., Ткаченко І. Г. Варіаційне числення та методи оптимізації : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 84 с. - The mutual fund industry: Competition and investor welfare / R. G. Hubbard et. al. New York, NY : Columbia University Press, 2010. 256 p.
Автор(и) та редактор(и)/упорядники	- Березенко В. В. PR як сфера наукового знання : монографія / за заг. наук. ред. В. М. Манакіна. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 362 с. - Гель А. П., Семаков Г. С., Яковець І. С. Кримінально-виконавче право України : навч. посіб. / ред. А. Х. Степанюк. Київ : Юрінком Інтер, 2008. 624 с. - Грошевий Ю. М. Вибрані праці / упоряд.: О. В. Капліна, В. І. Маринів. Харків : Право, 2011. 656 с. - Дахно І. І., Алієва-Барановська В. М. Право інтелектуальної власності : навч. посіб. / за ред. І. І. Дахна. Київ : ЦУЛ, 2015. 560 с. - Експлуатація і технічне обслуговування газорозподільчих станцій магістральних газопроводів / заг. ред. А. А. Руднік. Київ, 2003. 370 с.
Без автора	- Антологія української літературно-критичної думки першої половини ХХ століття / упоряд. В. Агєєва. Київ : Смолоскип, 2016. 904 с. - Експлуатація і технічне обслуговування газорозподільчих станцій магістральних газопроводів / заг. ред. А. А. Руднік. Київ, 2003. 370 с. - Політологічний енциклопедичний словник / упоряд.

	В. П. Горбатенко. 2-ге вид., переробл. і допов. Київ : Генеза, 2004. 736 с. 4. Софія Київська: Візантія. Русь. Україна. Вип. II. Київ, 2012. 464 с. 5. Twenty-four hours a day. Miami, FL : BN Publishing, 2010. 400 p.
Багатотомні видання	1. Енциклопедія історії України : у 10 т. / ред. рада: В. М. Литвин (голова) та ін. ; НАН України, Ін-т історії України. Київ : Наук. думка, 2005. Т. 9. 944 с. 2. Закалюк А. П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика : у 3 кн. Київ : Ін Юре, 2007. Кн. 1 : Теоретичні засади та історія української кримінології. 424 с. 3. Кучерявенко Н. П. Курс податкового права : в 6 т. Харків : Право, 2007. Т. 4 : Особенная часть. Косвенные налоги. 536 с. 4. Ушинський К. Д. Людина як предмет виховання. Спроба педагогічної антропології : вибр. твори. Київ : Рад. шк., 1983. Т. 1. 480 с.
Частина видання	
Книги	1. Алексеев В. М. Правовий статус людини та його реалізація у взаємовідносинах держави та суспільства в державному управлінні в Україні. <i>Теоретичні засади взаємовідносин держави та суспільства в управлінні</i> : монографія. Чернівці, 2012. С. 151–169. 2. Коломоець Т. О. Адміністративна деліктологія та адміністративна деліктність. <i>Адміністративне право України</i> : підручник / за заг. ред. Т. О. Коломоець. Київ, 2009. С. 195–197. 3. Наумов М. С. Напрями впливу інтелектуалізації економіки на розвиток ринкових відносин в Україні. <i>Трансформаційні процеси в суспільстві в умовах інформаційної економіки</i> : монографія / В. П. Решетило, М. С. Наумов, Ю. В. Федотова ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків, 2014. С. 213–241. 4. Саблук П. Т. Напрямки розвитку економіки в аграрній сфері виробництва. <i>Основи аграрного підприємництва</i> / за ред. М. Й. Маліка. Київ, 2000. С. 5–15.
Тези доповідей, матеріали конференцій	1. Антонович М. Жертви геноцидів першої половини ХХ століття: порівняльно-правовий аналіз. <i>Голодомор 1932-1933 років: втрати української нації</i> : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 4 жовт. 2016 р. Київ, 2017.

	С. 133–136. 2. Анциперова І. І. Історико-правовий аспект акту про бюджет. <i>Дослідження проблем права в Україні очима молодих вчених</i> : тези доп. всеукр. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 24 квіт. 2014 р.). Запоріжжя, 2014. С. 134–137. 3. Зінчук Т. О. Економічні наслідки впливу продовольчих органічних відходів на природні ресурси світу. <i>Органічне виробництво і продовольча безпека</i> : зб. матеріалів доп. учасн. II Міжнар. наук.-практ. конф. Житомир : Полісся, 2014. С. 103–108. 4. Микитів Г. В., Кондратенко Ю. Позатекстові елементи як засіб формування медіакультури читачів науково-популярних журналів. <i>Актуальні проблеми медіаосвіти в Україні та світі</i> : зб. тез доп. міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 3-4 берез. 2016 р. Запоріжжя, 2016. С. 50–53.
Статті із продовжуваних та періодичних видань	1. Кобильник В. Порівняльний метод як основа політологічного дослідження. <i>Збірник наукових праць «Політологічні студії»</i>. 2011. № 2. С. 54–65. 2. Коломоець Т. О. Оцінні поняття в адміністративному законодавстві України: реалії та перспективи формулювання їх застосування. <i>Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки</i>. Запоріжжя, 2017. № 1. С. 36–46. 3. Загірняк М., Костенко А. Про користування можливостями міжнародної бази даних Scopus. <i>Вища школа</i>. 2017. № 5–6. С. 48–55. 4. Кармазіна М., Могилевець О. Становлення і розвиток порівняльної методології в політичних дослідженнях. <i>Політичний менеджмент</i>. 2006. № 5. С. 3–17. 5. Коваль Л. Плюси і мінуси дистанційної роботи. <i>Урядовий кур'єр</i>. 2017. 1 листоп. (№ 205). С. 5. 6. Біленчук П., Обіход Т. Небезпеки ядерної злочинності: аналіз вітчизняного і міжнародного законодавства. <i>Юридичний вісник України</i>. 2017. 20-26 жовт. (№ 42). С. 14–15. 7. Bletskan D. I., Glukhov K. E., Frolova V. V. Electronic structure of 2H-SnSe₂: ab initio modeling and comparison with experiment. <i>Semiconductor Physics Quantum Electronics & Optoelectronics</i>. 2016. Vol. 19, No 1. P. 98–108. 8. Dalton R.J. Comparative politics of the industrial democracies: from the Golden Age to island hopping.

	Political Science. 1991. № 2. P. 15–43.
Інші видання	
Законодавчі та нормативні документи	1. Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2013. 96 с. 2. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. <i>Голос України</i>. 2017. 27 верес. (№ 178-179). С. 10–22. 3. Деякі питання стипендіального забезпечення : Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.2016 р. № 1050. <i>Офіційний вісник України</i>. 2017. № 4. С. 530–543. 4. Про Концепцію вдосконалення інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України на 2017-2020 роки : Указ Президента України від 21.02.2017 р. № 43/2017. <i>Урядовий кур'єр</i>. 2017. 23 лют. (№ 35). С. 10. 5. Про затвердження Вимог до оформлення дисертації : наказ Міністерства освіти і науки від 12.01.2017 р. № 40. <i>Офіційний вісник України</i>. 2017. № 20. С. 136–141. 6. Інструкція щодо заповнення особової картки державного службовця : затв. наказом Нац. агентства України з питань Держ. служби від 05.08.2016 р. № 156. <i>Баланс-бюджет</i>. 2016. 19 верес. (№ 38). С. 15–16.
Архівні документи	1. Лист Голови Співки «Чорнобиль» Г. Ф. Лепіна на ім'я Голови Ради Міністрів УРСР В. А. Масола щодо реєстрації Статуту Співки та сторінки Статуту. 14 грудня 1989 р. <i>ЦДАГО України</i> (Центр. держ. архів громад. об'єднань України). Ф. 1. Оп. 32. Спр. 2612. Арк. 63, 64 зв., 71. 2. Матеріали Ради Народних комісарів Української Народної Республіки. <i>ЦДАВО України</i> (Центр. держ. архів вищ. органів влади та упр. України). Ф. 1061. Оп. 1. Спр. 8–12. Копія; Ф. 1063. Оп. 3. Спр. 1–3. 3. Наукове товариство ім. Шевченка. <i>Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаника НАН України</i>. Ф. 1. Оп. 1. Спр. 78. Арк. 1–7.
Патенти	1. Спосіб лікування синдрому дефіциту уваги та гіперактивності у дітей: пат. 76509 Україна. № 2004042416; заявл. 01.04.2004; опубл. 01.08.2006, Бюл. № 8 (кн. 1). 120 с. 2. Люмінісцентний матеріал: пат. 25742 Україна: МПК6 C09K11/00, G01T1/28, G21H3/00. № 200701472; заявл.

	12.02.07; опубл. 27.08.07, Бюл. № 13. 4 с.
Препринти	1. Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплюшной Б. М. Проточність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль : Ін-т з проблем безпеки АЕС НАН України, 2006. 7, [1] с. (Препринт. НАН України, Ін-т проблем безпеки АЕС; 06-1). 2. Шиляев Б. А., Воеводин В. Н. Расчеты параметров радиационного повреждения материалов нейтронами источника ННЦ ХФТИ / ANL USA с подкритической сборкой, управляемой ускорителем электронов. Харьков : ННЦ ХФТИ, 2006. 19 с.: ил., табл. (Препринт. НАН Украины, Нац. науч. Центр «Харьк. физ.-техн. ин-т»; ХФТИ2006-4).
Стандарти	1. ДСТУ 7152:2010. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. [Чинний від 2010-02-18]. Вид. офіц. Київ, 2010. 16 с. (Інформація та документація). 2. ДСТУ ISO 6107-1:2004. Якість води. Словник термінів. Частина 1 (ISO 6107-1:1996, IDT). [Чинний від 2005-04-01]. Вид. офіц. Київ : Держспоживстандарт України, 2006. 181 с. 3. ДСТУ 3582:2013. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила(ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ). [На заміну ДСТУ3582-97; чинний від 2013-08-22]. Вид. офіц. Київ : Мінекономрозвитку України, 2014. 15 с. (Інформація та документація).
Каталоги	1. Горницкая И. П. Каталог растений для работ по фитодизайну / Донец. ботан. сад НАН Украины. Донецк : Лебедь, 2005. 228 с. 2. Історико-правова спадщина України : кат. вист. / Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка; уклад.: Л. І. Романова, О. В. Земляніцина. Харків, 1996. 64 с. 3. Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області : кат.-довід. / авт.-упоряд.: М. Зобків та ін.; Упр. культури Львів. облдержадмін., Львів. іст. музей. Львів : Новий час, 2003. 160 с.
Бібліографічні покажчики	1. Боротьба з корупцією: нагальна проблема сучасності : бібліогр. покажч. Вип. 2 / уклад.: О. В. Левчук, відп. за вип. Н. М. Чала ; Запорізький національний університет. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 60 с. 2. Микола Лукаш : біобібліогр. покажч. / уклад. В. Савчин.

	Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2003. 356 с. (Українська біобібліографія ; ч. 10). 3. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича в незалежній Україні : бібліогр. покажч. / уклад.: Н. М. Загородна та ін.; наук. ред. Т. В. Марусик; відп. за вип. М. Б. Зупшман. Чернівці : Чернівецький національний університет, 2015. 512 с. (До 140-річчя від дня заснування).
Електронні ресурси	1. Влада очима історії : фотовиставка. URL: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/photogallery/gallery?galleryId=15725757& (дата звернення: 15.11.2017). 2. Мар'їна О. Контент-стратегія бібліотек у цифровому середовищі <i>Бібліотечний вісник</i>. 2016. № 4. С. 8–12. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_2016_4_4 (дата звернення: 26.09.2017). 3. Ганзенко О. О. Основні напрями подолання правового нігілізму в Україні. <i>Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки</i>. Запоріжжя, 2015. № 3. – С. 20–27. – URL: http://ebooks.znu.edu.ua/files/Fakhovivydannya/vznu/juridichni/VestUr2015v3/5.pdf. (дата звернення: 15.11.2017). 4. Що таке органічні продукти і чим вони кращі за звичайні? Екологія життя : веб-сайт. URL: http://www.eco-live.com.ua/ (дата звернення: 12.10.2017).
Автореферати дисертацій	1. Гнатенко Н. Г. Групи інтересів у Верховній Раді України: сутність і роль у формуванні державної політики : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02. Київ, 2017. 20 с. 2. Кравчук В. М. Припинення корпоративних правовідносин в господарських товариствах: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.03 Харків, 2010. 36 с. 3. Старовойт С. В. Видавнича діяльність Національної академії наук України у 1918–1933 рр. : автореф. дис. ... канд. іст. наук. Київ, 2003. 20 с.
Дисертації	1. Євдоченко О.О. Європейське бізнес-середовище в розвитку міжнародної економічної діяльності : дис... канд. екон. наук : 08.05.01 / Київський національний економічний ун-т. Київ, 2005. 235 с. 2. Левчук С. А. Матриці Гріна рівнянь і систем еліптичного типу для дослідження статичного деформування складених тіл : дис. ... канд. фіз.-мат. наук : 01.02.04. Запоріжжя, 2002. 150 с.

Додаток Ж. Приклади оформлення ілюстративного додатку

1.

2.

3.

Іл. 1. К.К. Костанді. Бузок. Етюд. 1902. Папір, пастель. НХМУ, Київ

Іл. 2. К.К. Костанді. Етюд до картини «Бузок». Дерево, олія. НХМУ, Київ

Іл. 3. К.К. Костанді. Бузок. 1902. Полотно, олія. ОНХМ

Таблиця до підрозділу 2.6. Пояс

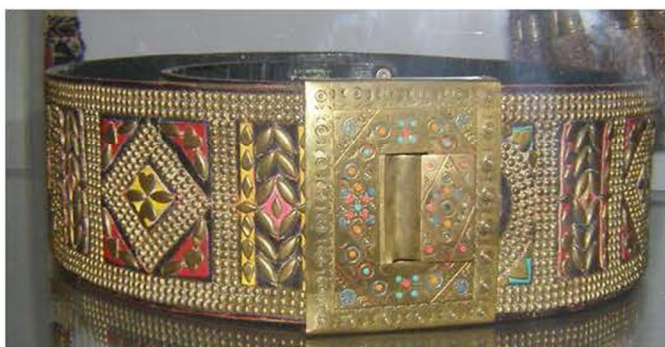
1.

2.

1. К. Маковский. Запорізький козак. 1884
 2. Слуцькі пояси. 18 ст.

Таблиця до підрозділу 2.6. Пояс

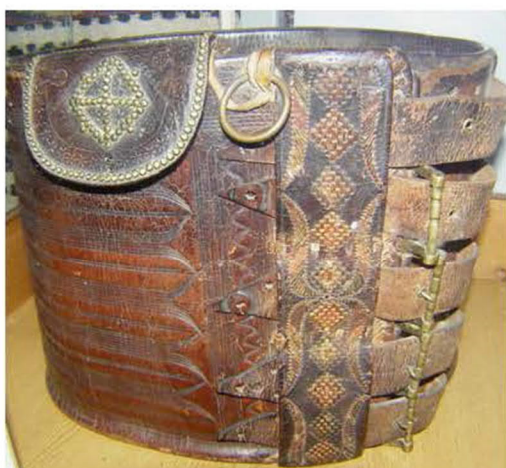
3.

5.

4.

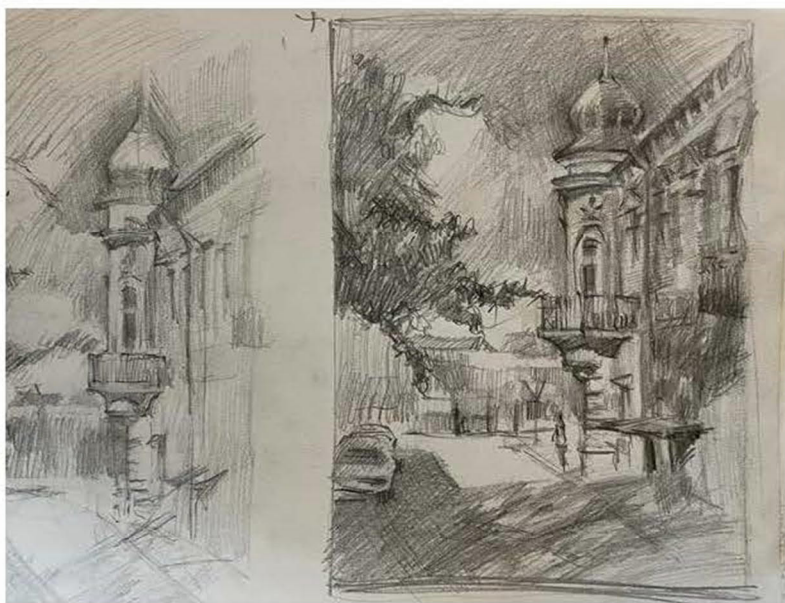

6.

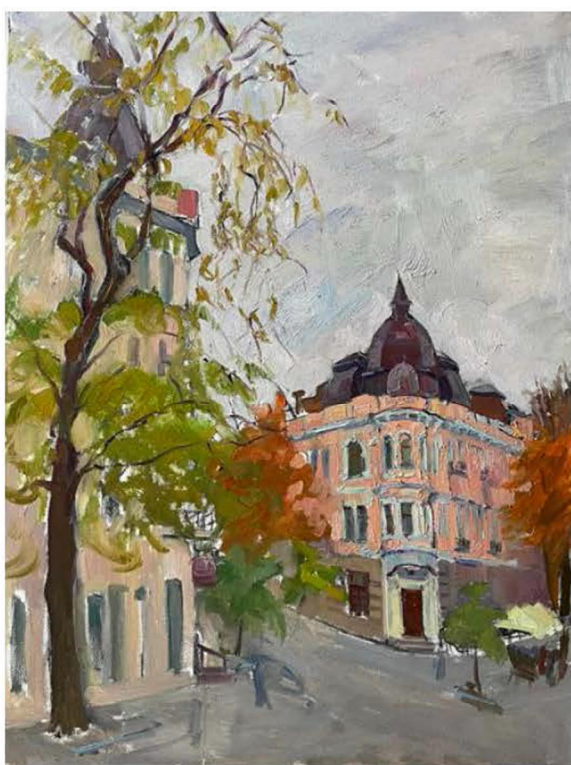
7.

3. Пояс «гаманець». 19 ст. Косівський краєзнавчий музей
 4. Пояс «черес». 19 ст. Косівський краєзнавчий музей
 5. Домотканий жіночий пояс – «крайка». Косівський краєзнавчий музей
 6. Пояс «черес». 19 ст. Косівський краєзнавчий музей
 7. К. Трутовський. Через кладку. Фрагмент. Чоловічий пояс «кушак». 1875

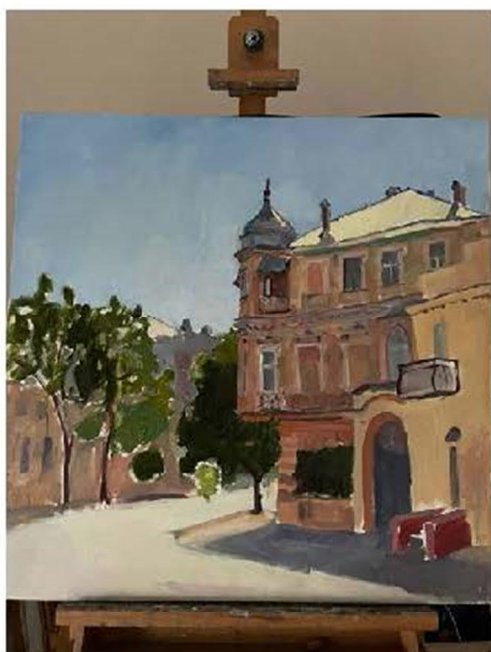
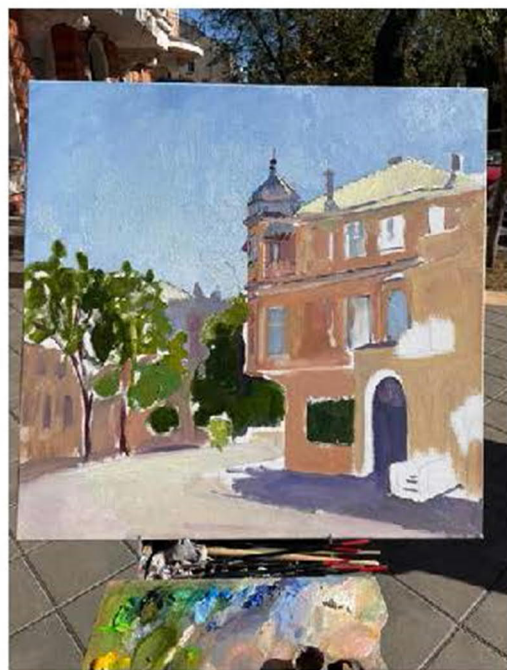
12.

12. Композиційні розробки серії міських мотивів Одеси

15.

15. Етапи виконання третьої роботи – «Будинок на Єлисаветинській»

13.

13. Етапи виконання першої роботи – «Будинок М. Толстого»

Додаток И. Презентація пошукового матеріалу та роботи на захисті

